

ชื่อผลงาน Best practice Service Plan สาขา...รับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ

เรื่อง 4D in 4.0 Organ donation & transplantation in Lanna

รูปแบบการนำเสนอ ผลงานทางวิชาการ

ชื่อผู้ส่งผลงาน

ชื่อ-สกุล นพ.พงศกร พงศาพาส และนางฉันทิพัทธ์ พงศ์วิวัฒน์

ตำแหน่ง ศัลยแพทย์ระบบประสาท หัวหน้างานรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ

สถานที่ปฏิบัติงาน ศูนย์รับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

จังหวัด เชียงราย

เขตสุขภาพที่ 1

โทรศัพท์ 053 - 910600 ต่อ 2229

มือถือ 082-5955356 โทรสาร 053 - 713044

E-mail taengmo111@gmail.com

ปีที่ดำเนินการ 2561

Best practice Service Plan สาขาการรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ เขตสุขภาพที่ 1

ชื่อผลงาน : 4D in 4.0 Organ donation & transplantation in Lanna

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา :

มีผู้รอรับอวัยวะจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติของศูนย์รับบริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทยปีพ.ศ.2560 มีผู้รอรับอวัยวะทั้งหมดจำนวน 5,851 ราย แต่มีผู้บริจาคอวัยวะสมองตายจำนวนเพียง 294 ราย จึงทำให้มีผู้เสียชีวิตระหว่างรอรับอวัยวะจำนวน 175 ราย เมื่อพ.ศ.2556 รพ.เชียงใหม่ประชานุเคราะห์ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกรพ.รับบริจาคอวัยวะ เป็น 1 ใน 18 รพ.นำร่องของกระทรวงสาธารณสุข และเพื่อให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคสามารถเข้าถึงการจัดสรรอวัยวะได้เร็วขึ้น จึงพัฒนาต่อยอดเป็นโรงพยาบาลปลูกถ่ายอวัยวะ ปัจจุบันมีผู้บริจาคอวัยวะสมองตายทั้งหมด 30 รายจัดเก็บดวงตาได้ทั้งหมด 77 ดวงตา สามารถปลูกถ่ายไตในผู้บริจาคมีชีวิตแล้ว 4 ราย และผ่าตัดเปลี่ยนกระจกตาแล้ว 13 ดวงตา

วัตถุประสงค์ :

1. เพิ่มประสิทธิภาพการรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ
2. ลดการสูญเสียค่าจากอวัยวะของผู้ป่วยสมองตาย โดยพัฒนาการเข้าถึงผู้ป่วยสมองตาย ให้มีโอกาสได้เจรจาขอรับบริจาคอวัยวะมากขึ้น
3. เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอวัยวะ และลดอัตราการตายจากการรออวัยวะของผู้รอรับอวัยวะในภาพรวมของประเทศได้

วิธีดำเนินการ

1. เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ และหาโอกาสพัฒนาอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน
2. ทบทวนเอกสารทางวิชาการ และออกแบบวิธีการทำงานแบบใหม่ที่เอื้อต่อผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้นิยามว่า 4D ดังนี้

Detection & selection donor	-ปรับปรุงแนวปฏิบัติในการทำงาน 2 เรื่อง (1.การรับบริจาคอวัยวะในผู้ป่วยสมองตาย ๒.การคัดกรองและการดูแลผู้บริจาคอวัยวะสมองตาย) โดยทีมสหสาขาวิชาชีพพิจารณาร่วมกัน ได้แก่ ศัลยแพทย์ระบบประสาท วิชาญญแพทย์ พยาบาล และเภสัชกร -ทำ RCA ระหว่าง Neuro surg และ ward เป้าหมายได้ protocol ใหม่เรื่องการ Detection & Selection donor & Notify transplant coordinator nurse
Declare brain death	-จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการรับบริจาคอวัยวะเขต 1/หลักสูตรนศพ.ปีที่ 5 -ส่งแพทย์และพยาบาลอบรมหลักสูตร TPM/สภากาชาดไทย
Donor care	-ให้ทีมคณะกรรมการศูนย์รับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะกำกับติดตามดูแล ร่วมกับการใช้ SOP ของหอผู้ป่วย
Development system	-จัดตั้งโครงสร้าง คณะกรรมการ คณะทำงาน TCWN จัดทำแผนปฏิบัติการระยะสั้น ระยะยาว และกำหนดเป็นนโยบาย เข้มมุ่งของรพ. เพื่อให้สามารถบริหารจัดการการทำงาน และการเงินการคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ -ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ 3 เรื่อง -จัดทำทะเบียน Risk register -นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสาร ทำให้การรับ/ส่งข้อมูล/แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ได้แก่ CRH channel, LINE, Teleconference

ผลการดำเนินการ

- ร้อยละการเจรจาขอรับบริจาคอวัยวะสำเร็จ ปีงบ 2557 – 2560 = 13.33(6/45), 19.44(7/36), 25.92(7/27), 30.35(17/56) ปีงบ 2561 (6เดือน) = 12.12(8/66)
- จำนวนผู้บริจาคอวัยวะสมองตายเพิ่มขึ้น ปีงบ 2557 – 2560 = 4, 4, 5, 6 ผลงานภาพรวมจัดอยู่ในลำดับที่ 1 ของภาคเหนือและลำดับที่ 6 ของประเทศ
- คะแนนความพึงพอใจจากญาติผู้บริจาคเพิ่มขึ้น พ.ศ.2558-2560=68.82, 77.85, 81.7 (ภาพรวมเฉลี่ย=84.47)

อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพงานรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะนั้น ทางกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเป้าหมายที่มีความยากและท้าทายสูงมาก แต่ก็ไม่ยากเกินความพยายามซึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ และจะสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้โดยง่าย ถ้าหากผู้บริหารให้การสนับสนุน และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
2. การลดสูญเสียเปล่าของอวัยวะ เป็นการพัฒนาต่อยอดจากงานประจำ โดยเพิ่มคุณค่าจากการเสียชีวิตของผู้ป่วย สมองตายด้วยการส่งต่ออวัยวะและดวงตา ให้สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้ นอกจากการสรรหาผู้บริจาคอวัยวะและดวงตาเชิงรุกจากพยาบาลผู้ประสานงานประจำโรงพยาบาลแล้ว ต้องอาศัยความร่วมมือในการสรรหา และคัดเลือกผู้บริจาคอวัยวะจากแพทย์ และพยาบาลเจ้าของไข้ โดยบุคลากรต้องมีความรู้ และความตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ไม่ปล่อยให้เกิดการสูญเสียเปล่าของอวัยวะ และดวงตา ทั้งนี้ทางโรงพยาบาล ก็จะต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และระบบที่ดีให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานโดยง่าย จึงจะทำให้งานมีการพัฒนาได้ต่อเนื่องและยั่งยืน
3. ปัญหาการขาดแคลนอวัยวะ และจำนวนผู้เสียชีวิตจากการรอรับบริจาคอวัยวะที่เพิ่มมากขึ้นนั้น ทำให้เป็นภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องถ่ายทอดข้อมูลเชิงนโยบายให้ผู้ปฏิบัติงานทราบทุกระดับ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจและร่วมพัฒนา ด้วยความเชื่อเรื่องผลบุญจากการปฏิบัติคุณงามความดี สอดคล้องกับวิถีชาวพุทธ และนโยบายโรงพยาบาลคุณธรรม งานรับบริจาคอวัยวะ และดวงตา จึงเป็นงานที่สามารถทำบุญกันได้ง่ายๆ จากงานประจำ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความปิติ ความสุข ทันทีกายหลังการจัดเก็บอวัยวะ และดวงตาได้สำเร็จ เป็นงานที่มีคุณค่าต่อจิตใจ เปรียบได้กับการปิดทองหลังพระ

ความภาคภูมิใจ

1. มีโครงสร้าง และกรอบอัตรากำลังชัดเจน ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข
2. เป็นโรงพยาบาลปลูกถ่ายไตแห่งแรก และแห่งเดียวในเขตสุขภาพที่ 1
3. มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ และได้รับรางวัลระดับเขตและระดับประเทศจากกระทรวงสาธารณสุข